

Titulació	Tipus	Curs
Antropologia Social i Cultural	OT	3
Antropologia Social i Cultural	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Miquel Figueras Moreu

Correu electrònic: miquel.figueras@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Es recomana haver cursat l'assignatura Cultura Natura i Desenvolupament i Antropologia i Intervenció Sociocultural

Objectius

Assignatura de quart curs, forma part de l'àmbit especialitzat en Cultura i Medi Ambient que permetrà a l'alumne adquirir competències en aquest camp professional. El punt de partida és la crítica etnogràfica i ontològica a la dicotomia natura i cultura.

L'assignatura manté vincles amb altres matèries com Cultura, Natura i Desenvolupament, Aproximació etnogràfica a la diversitat cultural, Textos i audiovisuals etnogràfics, Antropologia i Intervenció Sociocultural, Antropologia Sociocultural, i es lliga amb temes de Desenvolupament i Sostenibilitat, i Ecologia Humana. El Descriptor contempla: abordar l'estudi de les pràctiques, creences i sabers tradicionals relacionats amb la gestió dels recursos naturals, els sistemes tecnològics utilitzats històricament i els seus efectes en el territori, avaluant la possibilitat d'incorporar o preservar determinats models culturals en l'adequat aprofitament i gaudi dels espais naturals.

Els objectius formatius conduiran a que els estudiants siguin capaços de:

Plantejar-se preguntes sobre la relació societat naturalesa a través del temps i en diferents cultures.

Expressar punts de vista comparatius entre la societat Occidental i les anomenades "societats etnogràfiques"

Analitzar textos, documents, exposicions i audiovisuals considerats en el programa.

Competències

Antropologia Social i Cultural

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per tal d'assolir els objectius planificats, en aquest cas en contextos multiculturals i interdisciplinaris.

- Demostrar que es coneix i es comprèn la història de la teoria antropològica i la gènesi dels seus conceptes bàsics.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'indole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Conèixer i comprendre la incidència de la cultura en els diversos sistemes institucionals d'intervenció mediambiental.
5. Conèixer la dimensió evolutiva de la diversitat humana actual.
6. Enumerar les teories sobre l'espècie humana i posar-les en relació amb la producció de la societat i la cultura.
7. Explicar els desenvolupaments disciplinaris i les tendències interdisciplinàries actuals de la crítica a la dicotomia cartesiana naturalesa-cultura.
8. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els cànons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
9. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
10. Identificar els desenvolupaments disciplinaris recents i la vinculació de la teoria antropològica amb les disciplines socials afins en el seu desenvolupament històric i en les tendències interdisciplinàries actuals.
11. Identificar els processos diversos de relació entre les poblacions humanes i el seu hàbitat.
12. Identificar les tendències interdisciplinàries actuals compartides per l'antropologia i les disciplines socials afins en el camp respectiu.
13. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
14. Planificar la feina de manera efectiva individualment o en grup per a la consecució dels objectius plantejats.
15. Produir materials sobre les relacions entre població humana i medi susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions polítiques i de sentit comú en els seus respectius camps.
16. Proposar formes d'avaluació dels projectes i accions de millora de la sostenibilitat.
17. Proposar nous mètodes o solucions alternatives fonamentades.
18. Proposar noves maneres de mesurar l'èxit o el fracàs de la implementació de propostes o idees innovadores.
19. Proposar projectes i accions viables que potenciïn els beneficis socials, econòmics i mediambientals.
20. Reconèixer el caràcter cultural de les conceptualitzacions de la naturalesa i la societat.
21. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre la relació entre naturalesa, cultura i societat.
22. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
23. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.
24. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.

Continguts

Tema 1: Crisis, conflictes i justícia ambiental

Tema 2: Coneixement local, conservacionisme i antropologia

Tema 3: Coneixements locals: diagnòstics, classificacions i ontologies

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòric pràctiques amb suport de TIC i debat.	50	2	2, 3, 4, 7, 20, 21
Tipus: Supervisades			
Lectures o visionats orientats, anàlisi de casos, debats a classe.	30	1,2	2, 4, 7, 20, 21, 24
Tipus: Autònomes			
Lectures, anàlisi, crítiques a textos i documentals visionats a classe, preparació de debat, redacció de treballs.	65	2,6	3, 4, 7, 16, 20

Durant l'assignatura es realitzaran: classes teòriques i pràctiques dirigides per la professora amb suport de TIC i debats en grup. Recerca de documentació, lectura de textos, redacció de treballs, visionat i debat de documentals. Es realitzaran tutories individuals i recomanació de bibliografia complementària.

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació oral i en debats de textos	10	1	0,04	1, 2, 3, 4, 7, 9, 12, 13, 18, 19, 20, 21
Prova escrita	30	1,5	0,06	2, 4, 7, 9, 10, 11, 13, 16, 20, 21
Treball en grup	30	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23
Treball individual	30	1	0,04	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 24

Avaluació continuada

L'avaluació continuada de l'assignatura es durà a terme a partir de quatre mòduls:

1- Treball en grup 30%

Entrega d'una fitxa amb contingut escrit i visual sobre un cas de conflicte ambiental que afecta col·lectius i coneixements locals. El format i les pautes seran les de l'Atlas online EJAtlas, i es proposarà la seva publicació. S'afegiran preguntes extra relacionades amb el contingut del curs.

2- Treball individual 30%

Recull d'un coneixement local en format lliure i divulgatiu. Redacció d'un text explicatiu on es justifiqui la tria, el context, el mètode, on es relacioni el cas amb una problemàtica social i on s'explorin les formes alternatives de gestió dels recursos naturals.

3- Prova escrita 30%

Prova escrita final sobre el contingut del curs

4- Participació oral 10%

Assistència, participació oral, presentació dels treballs, interacció al Fòrum, etc.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà de manera processual. Al moment de realitzar cada activitat avaluativa, s'informarà del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Per superar l'assignatura cal haver presentat totes de les activitats programades. La nota final de l'assignatura es calcularà amb els percentatges indicats.

Per poder aprovar l'assignatura, la nota final ha de ser igual o superior a 5.

Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació.

Poden quedar excloses del procés de recuperació aquelles activitats que el professor/a consideri que no són recuperables, per exemple: presentacions orals, treballs en grup, tasques relacionades amb l'activitat docent diària.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari

que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Les instruccions per a realitzar els treballs s'establiran des del primer dia de classe.

Avaluació única

Una prova escrita a una única data a final del curs. Les pautes i la durada es donaran al llarg del curs. La ponderació serà la següent:

- Treball individual (40%)
- Presentació del treball individual (10%)
- Prova escrita (50%)

*IA

-Ús restringit amb identificació, eines i reflexió crítica.

-La falta de transparència és considerada plagi.

Bibliografia

Bibliografia general obligatòria

Agrawal, A.(Ed.). (2002). El conocimiento indígena y la dimensión política de la clasificación. Revista Internacional de Ciencias Sociales, 173, 6-18. Revista Internacional de Ciencias Sociales, 173, 6-18.

Charbonnier, Pierre.(2017). Por una filosofía política de las desigualdades ecológicas. Conceptos Históricos, 3, 84-108.

Coulibaly, Djakalidja. (2012). Développement durable et savoirs autochtones: Une nouvelle perspective pour les sciences sociales. European Scientific Journal, ESJ, 8(26), 26.

Descola, Philippe.(2017). ¿Humano, demasiado humano? Desacatos. Revista de Ciencias Sociales, 54, 54.

Durand Smith, Leticia. (2002). La relación ambiente-cultura en la antropología: Recuento y perspectivas. Nueva Antropología. Revista de Ciencias Sociales, 61, 170-184.

Reyes-García, Victòria. (2009). Conocimiento ecológico tradicional para la conservación: Dinámicas y conflictos. Papeles de relaciones ecosociales y cambio global, 107, 39.

Bibliografia temàtica, de consulta general, recomanada i citada

Balée, William L. (1989). La cultura dels boscos de l'Amazònia. Avenços En Botànica Econòmica, 7, 1-21.

Bellier, Irène (Ed.). (2011). Pueblos indígenas en el mundo. Eudeba.

Bonte, Pierre, Izard, Michel, Abélès, Marion, & Llinares García, Mar. (2008). Diccionario Akal de etnología y antropología. Akal.

Cadena, Marisol de la. (2020). Cosmopolítica indígena en los Andes: Reflexiones conceptuales más allá de la «política». Tabula Rasa: revista de humanidades, 33, 273-311.

Cañedo Rodríguez, Montserrat (Ed.). (2013). Cosmopolíticas: Perspectivas antropológicas. Trotta.

Cuestas Caza, Javier. (2019). Sumak Kawsay entre el post-desarrollismo occidental y la Filosofía Andina*. Ánfora, 26(47), 109-140.

Descola, Philippe. (1985). De l'Indien naturalisé à l'Indiennaturaliste: Sociétés amazoniennes sous le regard de l'occident. In Protection de la Nature: Histoire et idéologie (de la Nature à l'Environnement) (pp. 221-235). L'Harmattan.

Descola, Philippe. (1998). Las cosmologías de los indios de la Amazonia. Zainak. Cuadernos de Antropología-Etnografía, 17, 219-227.

Descola, Philippe. (2002). La antropología y la cuestión de la naturaleza. In Astrid Ulloa & Germán Palacio (Eds.), Repensando la naturaleza. Encuentros y desencuentros disciplinarios en torno a lo ambiental. (pp. 155-171).

Descola, Philippe. (2014). ¿Existen acaso paisajes amazónicos? In Stephen Rostain (Ed.), Amazonía. Memorias de las conferencias magistrales del 3er Encuentro Internacional de Arqueología Amazónica (pp. 19-30). MCCTH/SENESCYT/3EIAA.

Haudricourt, André-Georges, & Bardet, Marie. (2019). Domesticación de los animales, cultivo de las plantas y tratamiento del otro. In El cultivo de los gestos: Entre plantas, animales y humanos / Hacer mundos con gestos. Cactus Editorial.

Hermitte, Marie-Angèle. (2011). La nature, sujet de droit ? Annales. Histoire, Sciences Sociales, 66e année(1), 173-212.

Latouche, Serge. (2016). Les précurseurs de la décroissance: Une anthologie. le passager clandestin.

Levinson, David(1991), Encyclopedia of world cultures (1-10). Human Relation Area Files Inc.; G.K. Hall & Co; MacMillan Inc.,

Martínez Alier, Joan. (2021). El Ecologismo de los pobres: Conflictos ambientales y lenguajes de valoración (Sexta edición nuevamente ampliada). Icaria.

Martínez Alier, Joan, Leah Temper, & Daniela Del Bene. (n.d.). EJAtlas | Mapping Environmental Justice. Environmental Justice Atlas. Retrieved January 28, 2022

Martínez Mauri, Mònica, & Killinger, Cristina Larrea. (2010). Antropología social, desarrollo y cooperación internacional: Introducción a los fundamentos básicos y debates actuales. Editorial UOC.

Nakashima, Douglas, Krupnik, Igor, Rubis, Jennifer T., Henry, Rosita, & Pam, Christine. (2018). Indigenous Knowledge in the Time of Climate Change (with Reference to Chuuk, Federated States of Micronesia). In

Indigenous Knowledge for Climate Change Assessment and Adaptation (pp. 58-74). Cambridge University Press.

Nerín, Gustau. (2018). ONGs: Dels missioners a les "multinacionals de la solidaritat." Sàpiens, 194.

Ostrom, Elinor. (2000). El Gobierno de los bienes comunes: La evolución de las instituciones de acción colectiva. Fondo de Cultura Económica.

Posey, Darrell Addison. (1992). Los Kayapo y la naturaleza. In José E. Juncosa (Ed.), Los Guardianes de la tierra: Los indígenas y su relación con el medio ambiente / compilador José E. Juncosa (pp. 35-49). Abya-Yala.

Reyes-García, Victoria, & Caviedes, Julián. (2022). Evidencias locales del cambio climático y sus impactos: Ejemplos desde Sudamérica. Antropologías del Sur, 17, 103-120.

Reyes-García, Victoria, Santiago Alvarez-Fernandez, & Petra Benyei. (2024). Routledge Handbook of Climate Change Impacts on Indigenous Peoples and Local Communities (Victoria Reyes-García, Ed.). Routledge.

Roué, Marie, Descola, Philippe, Berlin, Brent, & Serje, Margarita. (2003). Las ONG y la gestión de la diversidad biológica. Revista Internacional de Ciencias Sociales, 178.

Sahlins, Marshall David. (1983). 1-La sociedad opulenta primitiva. In Economía de la edad de piedra (pp. 13-46). Akal.

Selmi, Adel, & Hirtzel, Vincent. (2007). Introduction. Parquer la nature. Cahiers d'anthropologie sociale, N° 3 (1), 9-12.

Teran Mantovani, Emiliano. (2018). El extractivismo como eco-régimen: Múltiples ámbitos y escalas de su impacto socio territorial. In Marta Inez Medeiros Marques (Ed.), *Perspectivas de natureza. Epistemologias, negócios de natureza e América Latina* (Annablume Editora, pp. 319-343).

Tola, Florencia C. (2016). El "giro ontológico" y la relación naturaleza/cultura. Reflexiones desde el Gran Chaco. Apuntes de Investigación del CECYP, 27, 129-139.

Programari

LibreOffice
Zotero
XMind
EJAtlas

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt